

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ความคิดเห็นโต้แย้ง ✓

เกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมาย

ปริทัศน์ข้อมูล

สภ
10
3.5
320
2532

รัฐสภา

สารและค้นคว้า

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

โทร. 2026181-99 ต่อ 128

หมายเลข 2:17-04-32

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961187548

#64938

๖๑
10
3-5
320
๒532

" ปรีทัศน์ข้อมูล เป็นเอกสารทางวิชาการของห้องสมุดรัฐสภา
มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็น และบทวิพากษ์วิจารณ์ของนักวิชาการ
ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการที่มีต่อเรื่องราว และประเด็นปัญหาที่สำคัญ
ต่าง ๆ ซึ่งกำลังอยู่ในความสนใจของบุคคลโดยทั่วไป เพื่อการให้บริการ
เร่งด่วนแก่สมาชิกรัฐสภา "

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

อภิรักษ์นันทนาการ

จาก

ห้องสมุดรัฐสภา

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคัมพูชา

ความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหากัมพูชา

อัครเมศวร์ ทองนวล
วิทยากรหอสมุดรัฐสภา

ปัญหาทางการเมืองของกัมพูชา เกิดจากการที่เวียตนามส่งทหารของตนประมาณ ๒ แสนคนเข้าไปในกัมพูชา และจัดตั้งระบบเชิงสัมริน ขึ้นปกครองกัมพูชา เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๒๒ ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางดังนี้

๑. ก่อให้เกิดการลี้ภัยอย่างขนานใหญ่ของประชาชนกัมพูชาจนทำให้นานาชาติ สหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศทั้งหลาย ต้องระดมความช่วยเหลืออย่างขนานใหญ่

๒. ทำให้มหาอำนาจเขาแทรกแซง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนและโซเวียต เพื่อต้องการขัดขวางอิทธิพลของกันและกันในบริเวณอินโดจีน

๓. ทำลายหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการห้ามการแทรกแซงหรือยึดครองประเทศใดด้วยกำลังทหาร และเกี่ยวกับหลักการเรื่องอธิปไตยของรัฐ

๔. ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางการเมืองอย่างกว้างขวาง คือทำให้อาเซียนโดยเฉพาะไทยต้องเผชิญหน้ากับเวียตนาม ทำให้จีนต้องขัดแย้งกับเวียตนามอย่างรุนแรง ทำให้จีนต้องเผชิญหน้ากับโซเวียตทั้งในบริเวณดินแดนจีนที่ติดต่อกับโซเวียตและในอินโดจีน ทำให้เกิดความแตกแยกในขบวนการไม่

ฝักใฝ่ฝ่ายใด ทำให้เกิดการเผชิญหน้ากันระหว่างค่ายตะวันตกกับค่ายโซเวียตมากขึ้นรวมทั้งทำให้เกิดความเห็นแตกแยกในระหว่างประเทศตะวันตกด้วยกัน และระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันเอง ในการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สำหรับประเทศไทย ได้รับผลกระทบมากที่สุด ยิ่งปัญหานี้ยืดเยื้อออกไปนานเท่าใด ประเทศไทยก็จะได้รับผลกระทบกระเทือนมากยิ่งขึ้นเท่านั้น แต่หากสามารถแก้ปัญหานี้ได้เร็วเท่าใด โอกาสที่จะนำสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคแถบนี้กลับคืนมา ก็จะใกล้ความจริงยิ่งขึ้นเท่านั้น ปัญหาอยู่ที่ว่าพรมแดนทางเลือกที่เป็นไปได้ประการใดบ้างในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ และทางเลือกประการใดที่จะให้ประโยชน์กับประเทศไทย

ทางเลือกหนึ่งที่พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันได้เลือกใช้เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ก็คือการเชิญนายฮุน เซิน นายกรัฐมนตรีของกัมพูชา มาเยือนไทยอย่างไม่เป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ มกราคม ๒๕๓๒ อย่างไรก็ตาม ทางเลือกนี้ของพลเอกชาติชาย ก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางจากผู้สนใจในปัญหานี้อยู่ ซึ่งพอจะประมวลโดยสังเขปได้ดังต่อไปนี้

เขียน ธีระวิทย์, ธีระ นุชเปี่ยม และอภิญญา รัตนมงคลมาศ
 : สืบปีที่แล้ว เมื่อเวียคนามบุกกัมพูชาและยึดครองเพื่อนบ้านของเรา เรามีทางเลือกสามทาง คือสนับสนุนเวียคนาม ต่อต้านเวียคนาม และวางตัวเป็นกลาง จะวางเฉยโดยบอกว่า "ไม่มีปัญหา" คงไม่ได้ เพราะทหารทั้งสองฝ่าย (ญวน

กับเขมรผู้รักชาติ) สู้รบกันแล้วเข้ามาในแดนไทยเสมอ ๆ และผู้ลี้ภัยในเขมรก็
 หลั่งไหลกันเข้ามาทำนกออยู่ในแดนไทย นับตั้งแต่ความขัดแย้งระหว่างเวียดนาม
 กับกัมพูชาเริ่มต้น ไทยได้ร่วมมือกับอาเซียนและประเทศเกือบทั้งหมดในโลกต่อ
 ตานเวียดนาม

นั่นเป็นจุดยืนที่ไทยถูกบังคับให้เลือกโดยการกระทำของเวียดนาม
 เมื่อมีจุดยืนแล้ว ทางการเมืองระหว่างประเทศ ก็ต้องมีนโยบายและเป้าหมาย
 ของนโยบาย นโยบายคือต้องการทำให้กัมพูชากลับคืนสู่สันติภาพและมีเอกราช
 ไม่ใช่ปล่อยให้เวียดนามผนวกกัมพูชาแล้วขยายดินแดนมาติดต่อกับไทย ส่วนเป่า
 หมายของนโยบายนั้น อาจแบ่งได้เป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับปัจจัยที่เกิดจาก
 ภายนอกกัมพูชา และอีกส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาภายในของกัมพูชาเอง

สำหรับเป้าหมายของนโยบายต่างประเทศของไทย คือบัญหาที่มา
 จากภายนอกกัมพูชานั้น คือให้เวียดนามถอนทหารออกไปทั้งหมด ส่วนเป้าหมาย
 คือบัญหาที่เกิดจากภายในของเขมรเองก็คือ ให้มีการจัดตั้งรัฐบาลผสมฝ่าย
 สำหรับเตรียมการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักการของการกำหนดชะตากรรม
 ของตนเอง

เมื่อมีจุดยืน นโยบายและเป้าหมายแล้ว ก็ต้องมีมาตรการที่จะทำ
 ให้บรรลุเป้าหมาย มาตรการที่ใช้อาจแยกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

๑) ร่วมมือกับบางประเทศสนับสนุนเขมรสามฝ่ายที่ต่อต้านเวียดนาม
 เพื่อใช้เป็นอำนาจต่อรอง

๒) ขอร้องใหม่หาอำนาจทางเศรษฐกิจในประเทศเสรีนิยม คว้า
 บาตรเวียดนามในทางเศรษฐกิจและโคตเคี้ยวเวียดนามทางการเมือง และ

๓) เสนอผู้ดีเข้าสมัชชาใหญ่สหประชาชาติทุกปีเรียกร้องให้
 ประณามเวียดนาม และให้เวียดนามถอนทหาร

มาตรการต่าง ๆ ดังกล่าว อาศัยกระบวนการทางการเมืองเป็นหลัก
 จุดเน้นของมาตรการต่าง ๆ มุ่งตรงสู่การทำลายพลังอำนาจทหาร (ของ
 ฝ่ายเวียดนาม) และลดอำนาจเศรษฐกิจ (ของฝ่ายเวียดนาม) และลดอำ
 นาจทางเศรษฐกิจ (ของฝ่ายเวียดนาม)รวมทั้งลดความน่าเชื่อถือของฝ่าย
 เวียดนาม ซึ่งเท่าที่ดำเนินมา นับว่าประสบความสำเร็จพอสมควรทุกด้าน

ความสำเร็จดังกล่าว ประกอบกับการลดความตึงเครียดระหว่าง
 ประเทศมหาอำนาจที่เกี่ยวข้อง ทำให้เวียดนามตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้อง
 ประองคองกับฝ่ายต่อต้าน ขั้นตอนของการยินยอมในประเด็นต่าง ๆ นี้เยือกเย็น
 และกินเวลา แต่พอสรุปได้ว่า ก่อนวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๑ ซึ่งเป็นวันที่นายกรัฐมนตรี
 พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ประกาศว่าจะยินดีต้อนรับนายกรัฐมนตรีนาย
 เชมรฝ่ายเวียดนามอุปถัมภ์ - นายฮุน เซนนั้น เวียดนามได้ประกาศว่าจะถอน
 ทหารออกจากกัมพูชาทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ หรือก่อนหน้านั้นแต่การกำหนดเวลา
 แนนอนจะเชื่อมโยงกับเงื่อนไขของการลดความช่วยเหลือแก่เขมรสามฝ่ายอย่าง
 ไร และจะมีวิธีการตรวจสอบอย่างไร ยังเป็นเรื่องที่จะเจรจากันต่อไป

ส่วนปัญหาภายในของกัมพูชานั้น ทั้ง ๔ ฝ่าย ก็ยอมรับในหลักการ

แล้วว่า จะจัดตั้งรัฐบาลผสม ๕ ฝ่าย ส่วนใครจะเป็นแกนนำ หรือให้ฝ่ายต่าง ๆ มีอำนาจเท่ากัน ฝ่ายต่าง ๆ จะต้องปลดอาวุธหรือไม่ จะมีกองกำลังรักษาความสงบระหว่างประเทศ หรือคณะกรรมการควบคุมการส่งบัสต่าง ๆ นานานั้นเป็นรายละเอียดจะต้องหาทางเจรจาปรองดองกันต่อไป

ท่ามกลางความพยายามหาทางปรองดองกันในทางการทูตอย่างเข้มข้นที่ ปารีส จากการค้า ปักกิ่ง และมอสโก พลเอกชาติชาย นายกรัฐมนตรีของไทย ก็ได้สร้างให้กรุงเทพฯ เป็นจุดสนใจเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง โดยการเชิญนายฮุน เซิน มาพบกันที่มานชอยราชครู เรื่องนี้ทำให้เกิดเป็นข่าวเกรี้ยวกราว และทำความมั่นใจให้ชาวโลกไม่น้อย

คำถามมีว่า เจตนาที่แท้จริงของ พล.อ.ชาติชายในการกระทำครั้งนี้คืออะไร ก่อผลกระทบต่อนักปฏิวัติในกัมพูชาอย่างไร และไทยได้ประโยชน์จากการกระทำครั้งนี้มากน้อยเพียงไร

คำถามเหล่านี้ ยากที่ผู้สังเกตการณ์จะหาคำตอบด้วยตนเองได้ โดยเฉพาะประเด็นของเจตนารมณ์ซ่อนเร้นของ พล.อ.ชาติชาย แต่ประเด็นหนึ่ง ซึ่งเข้าใจกันโดยชัดแจ้งก็คือ กระบวนการต่างประเทศมิได้รู้เห็นเป็นใจ ด้วกับการเชิญฮุน เซิน มาไทย ไม่ว่าจะในฐานะแขกส่วนตัวหรือฐานะใด ๆ อันโน้มน้าวถึงการรับรองความชอบธรรมของรัฐบาลฮุน เซิน โดยปริยาย ประเด็นนี้จะซับซ้อนผิดปกติ ความซับซ้อนซ่อนเงื่อนเช่นนี้ นำไปสู่การคาดคะเนว่าผู้เชิญ อาจจะมีเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างโดยยอครั้งนี้

๑) เป็นไปตามที่ พล.อ.ชาติชายว่า ท่านยังไม่เคยพบสุน เช่น
ต้องการพบเขา และหวังว่าเขาจะเอาอย่างไรในการแก้ปัญหากัมพูชา

๒) คนที่อยู่เบื้องหลังต้องการเปลี่ยนแปลงนโยบายของไทยในการต่อ
ต้านเวียดนาม - เขมร ฝ่ายสุน เช่น มาเป็นการสนับสนุนพวกเขา

๓) คนที่อยู่เบื้องหลังไม่มีเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบาย แต่เปลี่ยน
กลเม็ดหรือการพูดจากการประจันหน้า มาเป็นการจับเข่าคุยกัน โดยคิดว่าวิธี
การนี้จะทำให้สุน เช่น ยอมปรองดองได้ง่ายกว่า

๔) เป็นการชิง คะแต่นิยมระหว่างพรรคชาติไทยกับพรรคกิจสังคม
คือ พล.อ.อ. สีสวัสดิ์ หัวหน้าพรรคกิจสังคม ใช้นโยบายต่อต้านเวียดนามมาตลอด
และกำลังจะบรรลุผล ถ้าหากบรรลุผลจริง พรรคกิจสังคมจะได้คะแนนนิยมเพิ่ม
ขึ้น พรรคชาติไทยต้องการช่วงชิงเอาความนิยมในเรื่องนี้ จึงฉวยโอกาสดึง
เรื่องเขาไปทำ

๕) ผู้ที่อยู่เบื้องหลังเห็นว่าปัญหากัมพูชา กำลังจะตกลงกันได้ แต่ความ
นิยมจะไปตกอยู่กับอินโคนที่เขีย จิน โซเวียต ส่วนไทยจะไม่มีบทบาทเด่น จึงดึง
จุดสนใจของโลกมาอยู่ที่กรุงเทพฯ

๖) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีกับเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของกระทรวงการ
ต่างประเทศกำลังชิงกันเป็น เจ้ายุทธจักรแห่งวงการ เพราะได้เถียงกันมานาน
แล้วตามทนายหนังสือพิมพ์ และตามที่ประชุมระหว่างประเทศ

๗) ผู้ที่อยู่เบื้องหลังมีความรู้สึกอย่างจริงจังว่าตนสามารถแก้ปัญหา

รื่องกัมพูชาซึ่งยึดเยื่อมานานได้ และการเชิดชู เช่นมาไทย เป็นวิธีการหนึ่ง
นกระบวนการแก้ปัญหานี้

จะมีเบื้องหลังและมูลเหตุจูงใจอย่างไรก็ตาม เราจะเห็นว่าการ
คัดค้านครั้งนี้ ผู้อยู่เบื้องหลังไม่ได้ทำการบ้านที่ดีพอ คือไม่มีการตกลงร่วมกันใน
เรื่องเป้าหมายของนโยบายว่าจะเอาของเดิมหรือจะเปลี่ยนใหม่ รวมทั้งไม่ได้
ปรึกษาเห็นในการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหากัมพูชาในส่วนที่ค้างค้ำกันไว้ ฉะนั้นผล
ความมาในส่วนที่ช่วยส่งเสริมสันติภาพในกัมพูชาจึงไม่มี ตรงกันข้ามกลับส่งเสริม
ให้มีการสู้รบกันรุนแรงขึ้นในบริเวณที่ติดกับชายแดนไทย - กัมพูชา เมื่อวันที่
๘ - ๓๑ มกราคม ๒๕๓๒ ภายหลังจากการพบปะอย่างเร่งด่วนเป็นการฉุกเฉิน
ระหว่างพล.อ.ชาติชาย กับผู้นำเขมรสามฝ่าย

เราก็คิดว่าผลเสียที่เกิดขึ้นกับไทยจากการมาเยือนของฮุน เซนมี

ดังนี้

๑) การสู้รบในเขมรตามชายแดนไทย - กัมพูชา รุนแรงขึ้น
ภายหลังฮุน เซน เดินทางกลับ ๒ วัน ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มกราคม การสู้รบรุน
แรงขึ้นมาจนบัดนี้ ทำให้คนไทยตามแนวบริ เวณชายแดนต้องเดือดร้อนและหลบ
ภัยจากการสู้รบ

๒) เขมร ๓ ฝ่ายที่ไทยเคยสนับสนุนอยู่ไม่พอใจไทยในการกระทำ
ครั้งนี้ของไทย แต่เนื่องจากแต่ละฝ่ายยังต้องพึ่งพาไทยมาก ย่อมไม่กล้าแสดง
ออกซึ่งความไม่พอใจ นอกจากสีหุ ซึ่งประกาศออกมาจากกรุงปักกิ่งว่าจะไม่
ประชุมที่กรุงจาการ์ด้วยตนเอง

๓) มิตรประเทศของไทยในอาเซียน ญี่ปุ่น สหรัฐ และอื่น ๆ ที่
 เคยร่วมมือในปัญหาแกมพูชา คงจะไม่พอใจต่อการทูตโลกโผนของ พล.อ.ชาติชาย

๔) การแตกแยกทั้งความคิดเห็น การวางนโยบาย และทาง
 ปฏิบัติของฝ่ายไทยกันเอง จะทำให้การทูตของไทยมีประสิทธิภาพน้อยลง และ
 อาจนำไปสู่ความเสื่อมความน่าเชื่อถือในสายตาชาวโลก

๕) เป้าหมายของนโยบายที่มีอยู่เดิมคงจะสำเร็จลุล่วงได้ยากขึ้น
 แม้ในที่สุด เวียดนามจะต้องถอนทหารออกหมด และการตกลงปรองดองทางการ
 เมืองในเขมรจะต้องเกิดขึ้น แต่อาจจะต้องใช้เวลาในการเจรจาเพื่อบรรลุ
 สันติภาพมากขึ้น ทั้งนี้เพราะไทยไปเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่ฝ่ายเวียดนาม -
 แกมพูชา ฝ่ายชุน เช่น ทำให้ฝ่ายนี้แข็งแกร่งขึ้นโดยหวังว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะต้อง
 ยอมเพราะแตกแยกความสามัคคีและไทยยอมแล้ว

ผลคือไทยมีอะไรบ้าง วิเคราะห์ให้ดีถวนแล้วจะหายากสิ่งที่ฝ่าย
 พล.อ.ชาติชาย ภูมิใจในความสำเร็จว่า เขมรทั้ง ๕ ฝ่ายจะไปประชุมที่จาการ์ตา
 นั้น ความจริงถ้าไม่เชิญชุน เช่น มาไทย พวกเขาได้ตกลงที่จะไปอยู่แล้ว และ
 ไปโดยมีสี่ทศวรรษอยู่ด้วย พล.อ.ชาติชายให้ความหวังว่าจะปฐมนิเทศธุรกิจไทย
 ไปแสวงหาขุมทรัพย์แหล่งใหม่ในอินโดจีน ซึ่งความจริง สำหรับในแกมพูชานั้น
 ทรัพยากรที่แกมพูชาการเมืองกันน้อยอย่างเด็ดขาดไม่ได้ การค้าและการลงทุนยอมไม่
 ปลอดภัย ส่วนการค้าในเวียดนามและลาว เอกชนก็ได้ทำอยู่แล้ว นอกจากสินค้า
 ยุทธปัจจัย พล.อ.ชาติชาย อาจจะช่วยกระตุ้นให้เอกชนกระตือรือร้นมากขึ้น แต่

อำนาจซื้อของประเทศเหล่านี้มีอยู่อย่างจำกัด จะหวังให้พวกเขาเป็นตลาดทดแทนสินค้าของไทยที่สหรัฐตัดใจเอาไป. คุณจะเป็นการคิดถึงแต่ประเด็นทางการค้ามาก จนลืมที่จะไตร่ตรองถึงประเด็นอื่น ๆ อย่างรอบคอบ

สิ่งที่อาจจะปลอบใจคนไทยได้ก็คือ เหตุการณ์ครั้งนี้ น่าจะถือเป็นบทเรียนสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ และการทูตของไทยในประเด็นดังต่อไปนี้

ประการแรก ฝ่ายที่อยู่เบื้องหลังในการเชิญชวน เช่น มาไทย อาจจะไม่สำคัญไคว่ว่าการทูตเป็นเรื่องของชาติ การทำอะไรที่เป็นผลเสียที่สำคัญของชาติจะต้องปรึกษากับทนายราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ สภาความมั่นคงแห่งชาติ และทหาร เพื่อให้ได้แนวทงนโยบายที่หนักแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ประการที่สอง ฝ่ายที่อยู่เบื้องหลังในการเชิญชวน เช่น คงจะสำคัญไคว่ว่าการทูต ถ้าทำโดยปราศจากศิลปะและเป้าหมาย อาจจะทำให้เกิดความเสียหายมากกว่าผลดี ดังที่เกิดขึ้นแล้ว การทูตที่ไร้ผลจะต้องรู้จักเขา รู้จักเรา ไม่มีใครที่หวังดีต่อชาติที่ยืนหยัดทำอะไร อันจะเป็นผลให้ชาติ เสียเกียรติภูมิ เสียความเชื่อถือ เสียมิตร และแตกแยกกันเอง

ประการที่สาม ใครก็ตามที่เขาไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชาติ คงจะสำคัญก็ขึ้นว่า งานนั้นจะต้องร่วมมือกับคนอื่น ผิดกับนักวิชาการซึ่งต่างคนต่างทำได้ ผลงานของแต่ละคนอาจจะดีเลิศในตัวของมันเองแต่ละคน ก็คือดีว่าผลงานของตนดีและความคิดของตนถูก แต่งานกำหนดนโยบาย ตัดสิน

นโยบายของชาติ รวมทั้งการบริหารนโยบายนั้น จะทำคนเดียวหรือลองผิดลองถูกเพื่อพิสูจน์ความเชื่อหรือสมมุติฐานของแต่ละบุคคลหรือแต่ละกลุ่มไม่ได้

ประการที่สี่ ใครก็ตามที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาของชาตินั้น จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและหลักการความถูกต้อง สิทธิมนุษยธรรม เป็นปัจจัยทั้งสำหรับการประกอบการพิจารณา แต่เราไม่ระวังและโมกฏในวงกว้าง การใช้หลักมนุษยธรรมเกินความเหมาะสมอาจจะถูกบงการโดยความรู้สึก และอาจทำให้เกิดความโรฆมนุษยธรรมที่ส่งผลร้ายแรงกว่าตามมา

ประการที่ห้า จากความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการเจรจากับสหรัฐ โดยใช้ท่วงทีที่ประชุมในโต๊ะสัมมนาทางวิชาการก็ดี การเชิญสุน เช่น มาแล้วไม่ได้อะไรเลยก็ดี ผู้ใกล้ชิด พล.อ.ชาติชาย อาจจะสำนึกได้ว่างานการทูตไม่จ่ายอย่างที่ท่านคิด ผู้ทำงานอยู่เดิมก็มีคุณภาพดีอยู่บ้าง มีภูมิปัญญา รู้จักดมตัวยอมรับความดีของคนอื่นมากขึ้น และอาจจะคิดได้ว่าที่พวกตนเกิดความมั่นใจได้เพียงนี้ คงจะมาจากคนเหตุที่ว่าในอดีต การต่างประเทศและการทูตของเราสำเร็จมาก จนทำให้เราลืมนั่นไปว่า การสร้างผลงานเพิ่มพูนต่อไป จะต้องเรียนรู้ประสบการณ์ของคนอื่น ความร่วมมือของหน่วยงานอื่น และการสนับสนุนจากชาติอื่น ประเทศไทยยังเล็กเกินไปที่จะอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว^๒

พ.อ.ถนิต คอมันตร์ : ใครก็ตาม ไม่ว่าจะมีความรู้พื้นฐานด้านการต่างประเทศหรือไม่ ก็ย่อมทราบวานายสุน เช่น เป็นเพียงหุ่นที่เวียตนามเขิดขึ้นมา

และไม่มีความคิดเห็นเป็นตัวของตัวเอง เขาถูกฮานอยเลือกขึ้นมาแต่งตั้งที่
พนมเปญ เพื่อแทนที่นายพัน โสวัน ซึ่งฉลาคนอยไปหนอย

เมื่อเป็นเช่นนี้ นายสุน เช่น จึงถูกโดดเดี่ยวและแยกห่างจากนานา
ประเทศว่าไม่เป็นผู้แทนที่แท้จริงของชาวกัมพูชา อาเซียนและอีกร้อยกว่าประเทศ
ที่เป็นสมาชิกของสหประชาชาติ ไม่ให้การรับรองรัฐบาลของนายสุน เช่น แต่
สนับสนุนรัฐบาลผสมสามฝ่าย ซึ่งรวมทั้งเขมรแดงอันนาซิงซึ่งอยู่ด้วย สำหรับ
รัฐบาลพนมเปญนั้น มีเพียงประเทศคอมมิวนิสต์เพียงหยิบมือและอินเดียที่ให้การ
การรับรอง

เหตุผลที่อาเซียนและประเทศอื่น ๆ ไม่ให้การรับรองรัฐบาล
พนมเปญก็เพราะต่างไม่ยอมรับการยึดครองกัมพูชาของเวียตนาม ซึ่งถือกันว่า
เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศและกฎบัตรสหประชาชาติ แต่เมื่อ
นายสุน เช่น ได้รับการต้อนรับที่อบอุ่นโดยนายกรัฐมนตรีไทยแล้ว เมื่จะเป็น
"อย่างไร้ทางการ" ก็ตาม จะเห็นได้ว่าเปิดแผลกว้างลึกขึ้นในแนวร่วมอันเหนียว
แน่นที่อาเซียนและประเทศอื่น ๆ ใดรวมกันสร้างมาตลอดเวลา ๑๐ ปี อย่าง
ลำบากยากเย็น

คำอธิบายก็คือ การเชิญนายสุน เช่น มา ก็เพื่อโน้มน้าวให้ลด
ช่องว่างระหว่างกลุ่มเขมรด้วยกัน เพื่อแก้ไขปัญหากัมพูชา แต่ขอโต้เถียงนี้
ฟังไม่ขึ้น คือเห็นได้ว่าคุณถูกสติปัญญาของคนที่เขามองเราอยู่และของตัวเราเอง
มากไปอย่าไปนึกว่าเขาโง่ หนักที่นายสุน เช่นมาถึง เขาก็ฉวยโอกาสทำการ
โฆษณาชวนเชื่อทันทีกับบรรดาสื่อมวลชนที่รออยู่แล้ว โดยไม่ยอมลดราวาศอก

ลงแม่แตงคนเดียว และยังคงขึ้นกรานในข้อเสนอ ๑ ข้อ จนกระทั่งกลับบ้านไป
แล้วก็ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง แล้วอะไรเล่าที่ไทยได้จากการมาเยือนของนายฮุน
เซ็น ในครั้งนี้

ขอท้าวว่าไม่มีเลย และอยากให้อะไรที่ปรึกษาหรือแม่แตงวันนายก-
รัฐมนตรี ช่วยชี้แจงให้เป็นอันควย สำหรับนายฮุน เซ็นแล้ว เขามีแต่ได้กับได้
เขาได้อีกาสประชาสัมพันธ์อย่างที่เขาไม่เคยคาดคิดว่าจะทำได้ที่พนมเปญ หรือ
ที่ไหน ๆ อีกทางหนึ่งนั้น รั้งสี่ที่ไม่ถึงประสงคก็เริ่มกระจายออกมาแล้ว เจ้าสี่หู
ได้ทำการยกเลิกการเดินทางมาเยือนกรุงจาการ์ตา และการมาพบ รัฐมนตรี
สิทธิ เสวตศิลา การประชุมจิม ๒ ก็ดูเหมือนว่าจะมีปัญหาแล้ว

สำหรับอาเซียนนั้นก็เฝ้าจับตามองดูอยู่ แม้จะไม่พูดอะไร แต่ก็
ทราบวาต้องเคืองไทยอยู่บาง ทั้งที่ปรึกษาและรัฐบาลไม่กล้าพูดวาพอใจ และ
ขึ้นชอบละครบทนี้มาก ก็เห็นมีแต่สมาชิกคณะกรรมการต่างประเทศของรัฐสภา
ทานหนึ่งที่เห็นควย

ควยใจเป็นธรรมแล้ว มหกรรมครั้งที่ผ่านมาจะเป็น "ความคิดใหม่"
หรือไม่ น่าจะเสียหายร้ายแรงต่อประเทศในด้านของความน่าเชื่อถือ หลังจาก
ที่รวมทางทำงานกันด้วยความไว้วางใจกันมาเป็นเวลานาน อยู่ดี ๆ ไทยก็ขอแยก
ทางเดินแบบมีเบื้องหน้าเบื้องหลัง เพื่อเหตุผลส่วนตัวมากกว่าอะไรทั้งหมด เมื่อ
ถูกแทงข้างหลังเช่นนี้ ต่อไปจะทำอะไรรวมกันกับอาเซียนก็คงยากแล้ว เพราะ
ต่างก็เข็ดเขี้ยวกลเม็ดของไทยกันหมด

วิธีการทูตแบบสมัครเล่นเป็นเรื่องน่าเศร้ามาก เพราะคนเขียนบทไม่เคยตระหนักว่านายขุน เช่น ไม่ใช่เป็นผู้ตัดสินใจอะไรได้เลย อย่างมากที่สุด เขาเป็นเพียงลูกหาบไร่มองที่พร้อมรับและปฏิบัติตามคำสั่งจากเบื้องบนเท่านั้น

เราไม่ได้อะไร เพราะในเดือนนายของเขาที่सानอยและที่มอสโก ได้ตัดสินใจแล้วที่จะเปลี่ยนทางเดินด้วยการดอนทหารและอยู่รวมกันกับชาวบ้าน เขาซึ่งหลักการทั้งหลายนี้ จะได้ตกลงกันในการประชุมสุดยอดระหว่างนายกรัฐมนตรีบาชอฟ และนายเติ้ง เสี่ยวผิง ในเร็ว ๆ นี้ รวมทั้งจากการ์ที่จะมีการพบปะระหว่างผู้นำจีนกับประธานาธิบดี จอร์จ บุชด้วย

วิธีหักพร้าด้วยเขาแถบไทย ๆ จะไม่พาเราไปถึงไหนแน่นอน และจะไม่เสริมกระบวนการสันติภาพที่เริ่มไปแล้วโดยกระทรวงการต่างประเทศ และโดยอินโคนี่เซีย ในทางตรงกันข้าม มีแต่จะบันทึกเอาไว้แล้วร้ายลงไป

ธีระ นุชเปี่ยม : ภายหลังจากเยือนสหภาพโซเวียต ของ นายกรัฐมนตรีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เมื่อเดือนพฤษภาคมปีที่แล้ว เจ้าหน้าที่อาวุโสผู้หนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศได้กล่าวไว้ในตอนหนึ่งว่า จุดมุ่งหมายของไทย จะต้องไม่ใช่การมุ่งมั่นหาทางให้เวียตนาม "จนตรอก"

ผู้เขียนเข้าใจว่า นั่นเป็นท่าทีทางการทูตที่ถูกต้อง ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น จะต้องมีการเลื้อยทางดอยไว้ให้แก่กระทั่งฝ่ายปรปักษ์เพื่อเป็นการรักษาหน้า การที่จะมุ่งมั่นให้ฝ่ายตรงข้ามยอมจำนนโดย

ไม่มีเงื่อนไขมาก และไม่ค่อยปรากฏ ตัวอย่างร่วมสมัยที่พอจะนึกได้ก็คือหาที่ของ ฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ ๒

ถ้าจะให้ตีความ ผู้เขียนก็เห็นว่าการเยือนเวียตนามโดยรัฐมนตรีต่างประเทศพลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๒ มกราคมนี้ แสดงอย่างชัดเจนถึงความปรารถนาของไทยที่จะไม่ "ต้อน" เวียตนามให้เขามุมอับ

ถ้าพิจารณาถึงข้อสงสัยที่ว่าसानอยจะยอมลดทอนที่ต่อไปอีก เพียงใด อันจะเป็นเงื่อนไขสำคัญ สำหรับการแก้ไขปัญหามัมพูชาในที่สุดแล้ว เวียตนาม น่าจะได้รับประโยชน์เกินต้องการควยซ้ำจากการเยือนครั้งนี้

กล่าวคือ ไม่เพียงแต่ฝ่ายไทยจะให้ทางออกเพื่อเป็นการรักษาหน้าผู้นำในसानอยเท่านั้น แต่เวียตนามก็ควรจะได้รับความชื่นชมและเห็นอกเห็นใจจากคณะที่ร่วมเดินทางไปกับท่านรัฐมนตรีต่างประเทศโดยทั่วหน้า

นับเป็น "กำไร" ที่เวียตนามอาจจะหาไม่ได้ง่าย ๆ นักในสังคมโลกที่ถือเอาผลประโยชน์แห่งชาติตนมาก่อนสิ่งอื่นใด และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากชาติที่อยู่ในฐานะเผชิญหน้ากันมาเกือบทศวรรษ

ไม่ว่าการเยือนนี้ "นำใจ" จากคณะผู้แทนไทยที่เดินทางไปเยือนครั้งนี้ จะทำให้เวียตนาม ผ่อนปรนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการยุติปัญหามัมพูชาในที่สุดหรือไม่ก็ตาม การเดินทางในครั้งนี้นี้ของรัฐมนตรีต่างประเทศไทย น่าจะเป็นการใช้ช่วงจังหวะที่เหมาะสมที่สุด

ไม่มีช่วงใดภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๘๕ ที่सानอยจะยอมลดทอนที่และ
แสดงความสนใจอย่างจริงจังที่จะขจัดปัญหาอันเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนา
ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม

และเราก็ไม่ควรจะถ่อมตัวปฏิเสธว่า นั่นเป็นผลอย่างสำคัญ
จากความพยายามเกือบ ๑๐ ปีที่ผ่านมาของเราที่จะแสดงให้เห็นเวียดนามได้ประ
จักษ์ว่าจะไม่ได้อะไรจากนโยบายการรุกราน

อย่างไรก็ดี การเยือนเวียดนามของรัฐมนตรีต่างประเทศไทย
และคณะเป็นเพียงก้าวแรก แม้จะเป็นก้าวสำคัญที่มีผลทางอย่างจริงจังที่จะนำไป
สู่การตกลงยุติปัญหาสัมพันธภาพ การแผ่แผ่นำใจของไทยครั้งนี้นับว่าเกินพอสำหรับ
การที่จะรอให้सानอยสนองตอบกลับมาด้วยท่าทีที่ "สร้างสรรค์" ยิ่งขึ้นไปอีก

ผู้เขียนจึงไม่อาจเข้าใจได้ว่า เหตุใดฝ่ายไทยจึงเร่งควานแผ่แผ่
นำใจต่อไปด้วยการประกาศต้อนรับการมาเยือนของนายฮุน เซิน นายกรัฐมนตรี
ของรัฐบาล "ฮุน" ของเวียดนามในพนมเปญ ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับท่าทีของไทย
ในเรื่องนี้ ด้วยเหตุผลหลัก ๒ ประการ

ประการหนึ่งนั้น อาจจะเป็นท่าทีสร้างความเสียหายต่อผลการดำ
เนินงานของเราเท่าที่ผ่านมาก่อนหน้านี้ กล่าวคือเป็นการเปิดทางให้กับฝ่าย
เวียดนาม - เฮง สัมริน มากยิ่งขึ้น จนกระทั่งเป็นการปิดทางโดยของเรา
เองได้

แม้เวียดนามจะลดทอนที่ เช่น ด้วยการยอมใหม่ (และยอมเข้าร่วม)

การเจรจาระหว่างเงาเขมรที่ฝ่าย และการประกาศฆ่าแล้วฆ่าอีกว่าจะถอนทหาร
ออกไปภายในเดือนกันยายนี้ หรือภายใน ค.ศ. ๑๙๙๐ ดังที่ได้เคยประกาศมา
ตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๙๘๕ แต่ท่านอยู่จะไม่เคยละทิ้งจุดมุ่งหมายพื้นฐานของการ
ปกป้องรักษาระบบปกครองเสง สัมรินไว้

อย่าว่าแต่ฝ่ายเวียตนาม - เสง สัมริน จะไม่ยอมรับเงื่อนไขของ
ฝ่ายกัมพูชาประชาธิปไตยโดยเจ้านโรตม สีหนุ ที่จะให้มีการยุบรัฐบาลพนมเปญ
เสียก่อนที่จะให้มีการเลือกตั้งในกัมพูชา แต่แม้กระทั่งเจ้านโรตม สีหนุ ประมุข
ของกัมพูชาประชาธิปไตย ซึ่งรัฐบาลไทยรับรอง เวียตนามก็ยังไมยอมพบปะเจรจ
ด้วยโดยตรง

นั่นแสดงถึงการยื่นหัตถ์รับรองรัฐบาลเสง สัมริน โดยเกรงว่าการ
พบปะดังกล่าวจะก่อให้เกิดการไขว่เขวสับสนกลายเป็นการรับรองรัฐบาลของ
เจ้านโรตม สีหนุไปโดยปริยาย

ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว จะให้ตีความการพบปะระหว่างฝ่ายไทยและ
นายสุน เช่น อยางไร จะมีใช่เป็นการปิดทางถอยให้แก่เราเองด้วยการ
รับรองรัฐบาลพนมเปญโดยพฤตินัยหรือ

นายกรัฐมนตรืพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็ได้ให้สัมภาษณ์แล้วว่า
การมาเยือนของนายสุน เนี้ ครั้งนี้ จะมี "การเจรจาคความเมือง" กันถ้าไม่
เช่นนั้นแล้วจะทำไม ทานว่าไว้อย่างนี้อย่างชัดเจน

ตรงนี้เองที่ผู้เขียนคิดว่าจะก่อให้เกิดความไขว่เขวสับสนไม่เพียง
แต่ในความพยายามแก้ไขปัญหากัมพูชาเท่านั้น แต่หมายถึงในหลักการและวิธีการ

คำเนวินเทโศบายของไทยโดยทั่วไปด้วย และนี่เป็นเหตุผลประการที่สองที่ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับท่าทีของรัฐบาลในเรื่องนี้

มีความพยายามจากหลายฝ่าย รวมทั้งจาก "ทำเนียบ" เองที่จะบอกว่า การต้อนรับการมาเยือนของนายฮุน เซิน ไม่มีนัยหรือพันธะใด ๆ เกี่ยวกับการรับรองรัฐบาลเฮง สัมริน เป็นเพียงการพบปะกันในฐานะ "เพื่อน"

ผู้เขียนอยากจะนำเอากรณีนี้ไปเปรียบเทียบกับท่าทีของรัฐบาล โดยเฉพาะจากฝ่าย "ทำเนียบ" ที่มีต่อรัฐบาลพม่าขณะนี้ ถ้าจะไม่อ้างขอดกเดียงทางกฎหมายแล้ว ก็เกือบจะกล่าวได้ว่าเรายังรับรองรัฐบาลพม่าอยู่ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย เพราะอย่างน้อยก็ยังมีเอกอัครราชทูตไทยของเราประจำอยู่ที่ย่างกุ้ง

แต่เรากังวลเหลือเกินว่าการแสดงท่าทีอย่าง เช่นการจะไปเยือนพม่าของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ประพาส ลิมปะพันธุ์ จะเป็นการ "รับรอง" รัฐบาลย่างกุ้ง

หรือว่าการที่เราเดินทาง "ไปเยือน" นั้น ต่างกับการให้ "มาเยือน" ถ้าเช่นนั้นจะให้นายพลชอหมอง เดินทางมาเยือนไทยบ้างจะได้ไหม เพราะเขาก็เป็น "เพื่อน" ของใครบางคนในบ้านเราเช่นกัน

ความไขว้เขวสับสนไม่รู้ว่เราใช้หลักเกณฑ์หรือหลักการอะไรนี้แหละที่สามารถจะมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อชื่อเสียงเกียรติภูมิและความน่าเชื่อถือทางการทูตของเรา

รัฐบาลของนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้รับการเสนอ
 ชองจากหลายฝ่ายว่าเป็นผู้นำเอา "การทูตแผนใหม่" มาใช้ที่มีความยืดหยุ่นและ
 คำนึงถึง "ผลสำเร็จ" เป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทูตกับเพื่อนบ้านไม่
 จำเป็นต้องเคร่งครัดในเรื่องกฎเกณฑ์หรือพิธีการทูตต่าง ๆ

ผู้เขียนอยากจะตั้งข้อสังเกตง่าย ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้สัก ๒ - ๓
 ประเด็น

ประการแรก ถ้าเราไม่เคร่งครัดในหลักเกณฑ์กับเพื่อนบ้านอินโดจีน
 โดยเฉพาะกับเวียดนาม ซึ่งดำเนินนโยบายก้าวร้าวรุกรานอย่างไม่มีข้อสงสัย
 เหตุใดเราจึงเคร่งครัดในหลักการกับรัฐบาลพม่า เพื่อนบ้านซึ่งถูกตราหน้าว่า
 เป็นฆาตกรสังหารนักศึกษา ประชาชนของตนเอง

ประการต่อมา ปัญหาภูมิพหุชาติไม่ใช่ปัญหาระหว่าง "เพื่อนบ้าน"
 เท่านั้น แต่กล่าวได้ว่าเป็นปัญหาระดับโลกที่มีชาติต่าง ๆ รวมทั้งมหาอำนาจเข้า
 มาเกี่ยวข้องมีผลประโยชน์อยู่ด้วย เราอาจจะตั้งใจดีต่อทำความเข้าใจ
 "ตามประสาเพื่อนบ้าน" แต่คนอื่นที่เกี่ยวข้องเขาอาจไม่เข้าใจ "ไม่รู้ประ
 สา" กับเราด้วย และเกิดความไม่ไว้วางใจ จะทำอย่างไร

ประการสุดท้าย ซึ่งเป็น "บทเรียน" จากกรณีนี้ คือ "การทูต"
 ไม่ว่าจะ "แผนใหม่" หรือ "แผนโบราณ" ย่อมจะต้องอาศัยหลักเกณฑ์ และ
 "ปทัสสถาน" ที่เป็นพื้นฐานสำหรับทำความเข้าใจระหว่างกันและกัน

การไม่มีหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่จะสื่อความหมายให้เข้าใจ
ระหว่างกันได้เลย นอกจากจะก่อให้เกิดการไขว่เขวสับสนแล้ว ยังก่อให้เกิด
การคาดหวังผิด ๆ หรือเกินเลยสภาพความจริง โดยเฉพาะระหว่างเพื่อน
บ้านด้วยกันเองที่เราคิดว่าน่าจะเข้าใจกันได้โดยง่าย

เราจะสร้างความเชื่อถือและความมั่นใจให้แก่ประชาคมโลกได้
อย่างไรถ้าเขาไม่แน่ใจว่าการพูดของเราอาศัยหลักเกณฑ์และหลักการอะไร
จริงอยู่ ความสามารถทางการพูดมักจะวัดกันที่ความสำเร็จเป็น
สำคัญ การดำเนินงานจะไขว่เขวสับสนอย่างไรก็ช่าง ขอให้บรรลุเป้าประสงค์
แล้วถือว่าใช้ได้

แต่โปรดอย่าลืมว่า การพูดไม่ใช่เรื่องของกาแลกเปลี่ยนเฉพาะหน้า
เพื่อเอาตัวรอดไปวัน ๆ เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานต่อเนื่องไม่จบ
สิ้นที่ต้องอาศัย "เครดิต" และความน่าเชื่อถือของชาติเป็นพื้นฐานสำคัญ

ผู้เขียนมั่นใจว่า เกียรติภูมิและความน่าเชื่อถือของการพูดไทยที่ทำให้
เราได้รับเสียงสนับสนุนในสหประชาชาติมาโดยตลอด เช่น ในปัญหาแกมพูชาหรือ
การได้รับความไว้วางใจให้เข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงขององค์การนี้
มีรากฐานอยู่ที่การยึดมั่นในหลักเกณฑ์และหลักการอันเป็นหัวใจของการพูดนั่นเอง

การพูดนั้นใคร ๆ ก็อาจจะเข้ามา "เล่น" ได้ แต่ไม่นานจะง่าย
เหมือนอย่างที่หลายคนคิด

ธีระ นุชเปี่ยม : ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับลักษณะและวิธีการดำเนินงานทางการทูต ซึ่งนักวิชาการบางคนเรียกว่าเป็น "การทูตนอกแบบ" ที่ "ใหม่
มาก"

รัฐบาลและผู้สนับสนุนรอบคาน มีความเห็นเป็นเสียงเดียวกันว่า การไต่ถามสอบสวน เช่น มาเยือนประเทศไทย "ไม่เสียหาย" ในเชิงหลักการและในแง่ของข้อเท็จจริงนั้น ในเมื่อปัญหาทั้งหมดเกิดขึ้นจากการมีเขมรสี่ฝ่าย เหตุใดเราจึงจะจำกัดการติดต่อเจรจาของเราไว้เพียงสามฝ่าย โดยไม่ยอมทำความเข้าใจกับอีกฝ่ายที่เหลือ

ผู้เขียนขอทำความเข้าใจในเรื่องนี้ โดยขอแยกพิจารณาเป็น ๒ ประเด็น ดังกล่าวคือ ประเด็นทางหลักการและประเด็นด้านข้อเท็จจริง

ในประเด็นแรก "การทูต" เป็นการดำเนินงานที่ยืดหยุ่นเสมอ ตั้งแต่โบราณกาลมาจนถึงปัจจุบันมีช่องทางและวิธีการให้เลือกใช้ได้มากมาย ตามความเหมาะสมของสภาวการณ์ จนเกือบจะไม่มี ความแตกต่างระหว่าง การทูต "ในแบบ" หรือ "นอกแบบ" ใคร ๆ ก็ทราบดีว่าการทูตไม่เคยจำกัดอยู่แต่ เฉพาะบนโต๊ะเจรจาย่างเป็นทางการเท่านั้น

รัฐชาติที่มีเอกราชและอธิปไตยโดยหลักการแล้ว ย่อมไม่ถูกจำกัด ในการที่จะกระทำการใด ๆ หรือเลือกใช้วิธีการใด ๆ ตามที่เห็นสมควรหรือ เป็นไปได้ในลักษณะที่สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติตน

อย่างไรก็ดี ในการกระทำการใด ๆ ดังที่กล่าวมานั้น จะมี "จารีต" หรือความเข้าใจร่วมกันว่าการกระทำชนิดใดมีนัยหรือสื่อความหมาย

อะไร ถ้าไม่เช่นนั้นแล้ว การ "สื่อสาร" ทำความเข้าใจกันอันเป็นหัวใจของ การติดต่อสัมพันธ์ทางการทูตจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

ประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่ว่า เรากำลังทำอะไร แต่อยู่ที่ว่าการกระทำของเรา มีความหมายอย่างไร เช่น การต้อนรับการมาเยือนของผู้นำระดับสูง ของประเทศที่เราไม่เคยให้การรับรอง หรือการที่ผู้นำระดับสูงของเราเดินทางไปเยือนประเทศนั้นอย่างเปิดเผย โดยจารีตอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปนั้นถือกันว่า เราให้การรับรอง หรือ "ส่งสัญญาณ" ว่าเรากำลังจะรับรอง อย่างน้อยก็โดยพฤตินัย

ความ "แปลกใหม่" ของการทูตของเราขณะนี้ก็คือ เรากำลังทำ ในสิ่งที่ตามจารีตทางการทูตแล้ว มีความหมายค่อนข้างแน่ชัด ประการหนึ่ง แต่เราก็พยายามปฏิเสธว่าการกระทำของเราไม่ได้มีความหมายเช่นนั้น การส่ง "สัญญาณ" ที่ขัดแย้งกันเองเช่นนี้ จะไม่ก่อให้เกิดความสับสนแก่ชาติอื่น ๆ และประชาชนในชาติอย่างน้อยก็บางส่วนได้อย่างไร

ประเด็นในข้อเท็จจริงที่ว่า มีเหตุผลอะไรที่เราจะไม่ติดต่อทำ ความเข้าใจกับฝ่ายเฮง สัมริน ที่ถือกันว่าเป็นหนึ่งในสี่ฝ่ายที่อ้างสิทธิและความชอบธรรมที่จะปกครองหรือมีส่วนร่วมในการปกครองกัมพูชาอยู่ขณะนั้นนั้นผู้เขียน ขอตั้งข้อสงสัยแก่ตงาย ๆ ดังนี้

เหตุผลประการแรกก็คือ เราเองเป็นผู้ประกาศอย่างชัดเจน และยืนยันหยั่งมามาตลอดเกือบ ๑๐ ปีแล้ว ว่าเราให้การรับรอง "เขมรสามฝ่าย" ละยังได้เรียกร้องระคมประชาชาติโลกในสหประชาชาติให้สนับสนุนจุดยืนของ ภาในข้อนี้

ต้นสำคัญของเรื่องนี้ไม่ได้อยู่ที่ว่า เราไม่สามารถจะติดต่อกับฝ่ายเฮง สัมรินในลักษณะและรูปแบบที่เรากำลังกระทำอยู่ เราทำได้อย่างแน่นอน แต่มันหมายความว่าเราได้เปลี่ยน "จุดยืน" ดังกล่าวของเราแล้ว

ผลจากการเปลี่ยนจุดยืนเริ่มปรากฏบ้างแล้ว เช่น มีรายงานว่าเจ้านโรคม สีหนุ ผู้นำกัมพูชาฝ่ายที่รัฐบาลยังยืนยันว่าให้การสนับสนุนอยู่เริ่ม "ไม่สบายใจ"

เหตุผลประการที่สอง ความยืดหยุ่นของการดำเนินงานทางการทูต ไม่เคยปิดกั้นโอกาสที่เราจะติดต่อกับฝ่ายเฮง สัมริน โดยไม่ก่อให้เกิดผลเช่นนั้น เช่น จะติดต่อเจรจากันอย่างลับ ๆ ในประเทศที่สาม (เช่นที่รัฐบาลสหรัฐในกรุงวอชิงตัน นครหลวงของโปแลนด์ เป็นที่ติดต่อเจรจากับจีนเกือบตลอดช่วงสงครามเวียดนาม) หรือโดยวิธีการผ่านชาติ "นายหนา" อันใดก็ได้

ที่สำคัญก็คือ เรามีเวทีทางการทูตอย่างไม่เป็นทางการเปิดกว้างอยู่แล้วที่จากการตา ที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า "จิม" โดยที่ "จิม ๒" ก็จะไม่เดือนกุมภาพันธ์แล้ว ทำไมเราจะต้องเร่งรีบเปิดวงเจรจาชั้นเสียเองในประเทศเรา จนสร้างความสับสนทางการทูตขึ้นมา

ข้ออ้างของรัฐบาลที่ว่า ไม่มีปัญหา ไม่มีปัญหา "สับสน" นั้นยอมฟังไม่ขึ้น ถ้าไม่สับสนหรืออย่างน้อยก็กลัวว่าจะก่อให้เกิดความสับสนเข้าใจผิด เหตุไฉนนายกรัฐมนตรีของเราต้องรีบเดินทางไปพบผู้นำอินโดนีเซียนอกกำหนดการ (ซึ่งโดยปกติในทางการทูตแล้ว ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ เขามักจะไม่ทำกัน) เพื่อจะ "อธิบาย" ท่าทีของเราในเรื่องนี้ให้เขาเข้าใจ

เหตุผลการประท้วงที่สาม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เป็นประเด็นในข้อเท็จจริง
ที่สำคัญที่สุด คือรัฐบาลเฮง สัมริน นั้น ใคร ๆ ก็ทราบดีว่าเป็น "หุ่น" ของ
เวียดนามที่เข้าไป "จัดตั้ง" และยังมี "ยึดครอง" กัมพูชาอยู่ด้วยกำลังทหารที่
ปัจจุบันมีอยู่ก็ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐,๐๐๐ นาย ระบอบปกครองนี้ดำเนินงานตาม
เวียดนามทุกอย่าง การเจรจาระหว่างเจ้าสีหนุ และสุน เช่น สามารถจะยืนยัน
ข้อเท็จจริงประการนี้ได้ที่ว่า รัฐบาลพนมเปญมีความเป็นตัวของตัวเองเพียงใด

ดังนั้น ผู้เขียนและอาจจะมีอีกบางคนไม่อาจเข้าใจได้ว่า ในเมื่อ
เราได้เจรจากับเวียดนามที่ "คุมเกม" อยู่เบื้องหลังระบอบปกครองเฮง สัมริน
แล้ว มีความจำเป็นอะไรที่เราจะต้องเจรจากับบุคคลที่มีฐานะอย่างมากเป็น
เพียงกระบอกเสียงของเวียดนามอีก

มีอะไรที่เราได้ตกลงทำความเข้าใจกับเวียดนามแล้ว แต่ยังคง
ต้องมาตกลงทำความเข้าใจกับฝ่ายเฮง สัมรินอีก มีอะไรที่เรายังคงตกลงทำความ
เข้าใจกับฮานอยไม่ได้ แล้วคาดหวังว่าสามารถจะตกลงทำความเข้าใจกับ
นายสุน เช่นใดโดยตรง

ถ้าจะใหญ่ประเมินอย่างคร่าว ๆ แล้ว การเจรจาระหว่างไทยกับ
นายสุน เช่น คราวนี้ ฝ่ายไทยมีโอกาส ๒ ทางคือ

๑) ไต่ - เสียพร้อม ๆ กัน คืออาจจะ "ไต่" ผลในการเจรจา
ทำความตกลงบางประการ ซึ่งน่าจะทำได้กับการเจรจากับเวียดนามโดยตรง
และพร้อมกันนั้น ผู้เขียนเชื่อว่าเราได้เสียจุดยืนทางการทูตไปแล้ว และ

๒) เสีย - เสีย คือไม่ได้อะไรจากการเจรจาครั้งนี้เลย และเราต้องลงไปแลกด้วยชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของประเทศชาติ

สำหรับฝ่ายเวียดนาม - เฮง สัมรินัน ผู้เขียนเห็นว่ามีแต่ "ได้ - ได้" ไม่มีแม้แต่ "เสมอตัว" เพราะเพียงแต่การปรากฏตัวของนายสุนเซ็น ในประเทศไทยโดยไม่มีผลการเจรจาตีมือกลับไปเลยก็นับว่า "ได้" อย่างมหาศาลแล้ว ในแง่ของทั้งการประชาสัมพันธ์และในด้านกาารเพิ่มความชอบธรรมให้กระบวนปกครองของเรา

ไม่ใช่ว่าผู้เขียนจะมองโลกในแง่ร้าย แต่อดจะคิดไม่ได้ว่า หากจะมีผลใด ๆ จากการเจรจาครั้งนี้ "ผล" ประการนั้นก็จะเป็นเพียง "นกตอ" ทางการทูตที่सानอยลอไว้ เพียงจุดมุ่งหมายในการสร้างหรือเพิ่มความชอบธรรมให้แก่อเมริกา ฝ่ายที่สนับสนุน เหตุใดจะต้องให้มีการทำความตกลงกันกับสุนเซ็น ในประเทศไทยด้วย ในเมื่อसानอยอยู่ในฐานะที่จะตกลงกับไทยได้โดยตรงอยู่แล้ว

บทวิเคราะห์ : การดำเนินการแก้ไขปัญหาคัมพูชา ที่ไทยเข้าไปในกรณีของสุนเซ็น เช่น เราหวังว่าจะ "ได้" คือได้ทุกคนเพื่อหาแนวทางต่อไปที่จะให้กัมพูชานั้นมีสันติภาพ และจะไม่มีปัญหากระทบกระเทือนมาถึงไทย แต่เวลานี้เราได้ "เสีย" ในความรู้สึกของนานาชาติไปแล้วในเวทีของโลก เวทีแกปัญหาคัมพูชานั้น อินโดนีเซียกำลังทำอยู่ ผ่านมาครั้งหนึ่งแล้วมองดูว่าจะมีผลดี จึงมีการนัดหมายที่จะเจรจายกต่อไปเป็น "จิม ๒" ที่จาการ์ตา ทางไทยได้ในเรื่องการรู้จักกัน และพูดจาในปัญหาส่วนหนึ่งที่เรียกว่าเป็นปัญหาเฉพาะ

ของไทยไปแล้ว แต่จากการที่เจ้านโรตม สี่ทนต์ ผู้นำของเขมร ๓ ฝ่ายประกาศ
 ส่วนความเป็นทันที โดยประกาศที่ปักกิ่งเมืองหลวงของจีนว่า พระองค์และเขมร
 ๓ ฝ่ายจะไม่เข้าร่วมประชุม "จิม ๒" ที่อินโดนีเซีย เป็นการ "หัก" ที่หาของ
 ไทยอย่างสิ้นเชิง เพราะนายกรัฐมนตรีของเราได้แสดงที่หาออกมาด้วยความ
 ยินดี และถือเป็นข่าวดีที่ว่า สุน เชน รับปากว่าจะไปประชุม "จิม ๒" ที่อินโดนีเซีย
 เพราะเท่ากับว่าเมื่อมีฝ่ายระบอบเฮง สัมริน เข้าประชุม ก็ไม่มีฝ่ายสี่ทนต์ที่ประชุม
 ครั้งแรกมาแล้ว เข้าประชุมในครั้งที่สอง สิ่งที่อินโดนีเซียได้เริ่มมาเดิวนั้นมีปัญหา
 เหนืออื่น และต้องเริ่มคนกันใหม่เมื่เราเรื่องการจะเชิญสุน เชนมาไทยนี้
 พล.อ.ชาติชาย ได้ไปพบปะกับประธานาธิบดีซูฮาร์โต บอกให้รู้แล้วก็ตาม

โดยสรุป สุน เชน ได้ประโยชน์ในเรื่องการมาเยือนไทยอย่าง
 มหาศาลหลายประการ ซึ่งประเมินได้ว่า

๑. ความสำเร็จในพื้นที่ ฐานที่ไทยยอมรับในเรื่องฐานะของเขา
 และรัฐบาลเฮง สัมริน

๒. การยอมรับในสิทธิของอาณาเขต และทรัพยากรในเขมร

๓. การพูดถึงว่า พนมเปญพร้อมที่จะรับผู้ลี้ภัย ๔ แสนคนที่อยู่ตาม
 พรมแดนกลับไปนั้น เมื่จะเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ เพราะผู้อพยพเหล่านี้
 อพยพที่มาจากรัฐบาลเฮง สัมริน หนึ่งการปกครองของเวียตนามที่มีเห็นรัฐบาล
 นั้น และคนเหล่านี้ประกาศเป็นพลเมืองของฝ่ายเขมรเสรีของซอนซาน เขมร
 ฝ่ายสี่ทนต์ และเป็นพลเมืองของฝ่ายเขมรแดงของพลพต คำพูดของสุน เชน
 เป็นการประกาศความเป็นผู้ปกครองพลเมืองเขมร ๔ แสนคนของเขมร ๓ ฝ่าย
 ไปโดยปริยายในการบอกว่าพร้อมจะรับกลับ และ

๔. สุน เช่น ไต้ประโยชน์มหาศาลจากการดำเนินขึ้นเชิงทางการทูตเหนือกว่าไทย ด้วยการประกาศ "เขต" ของตนเองชัดเจนโดยใช้ไทยเป็นเครื่องมือที่ว่า เจ้าสีหนุ และซอนซาน นั้น ไม่มีโอกาสจะได้อกลับไปตายที่บ้านเกิด หากว่ายังไม่เปลี่ยนที่ทำการคบหากระชั้นอยู่กับเขมรแดง การประกาศเช่นนี้เท่ากับเป็นการบอกว่าทั้งสีหนุ และซอนซานนั้นอยู่นอกเขตเขมร ไม่มีดินแดนของตนเองในเขมร จึงจะไม่มีโอกาสได้อกลับไปตายในเขมร ซึ่งเป็นการผิดข้อเท็จจริง เพราะว่าเขตของเขมร ๓ ฝ่ายหรือกัมพูชาประชาธิปไตยนั้นที่ตั้งรัฐบาลก็อยู่ในเขตเขมรที่พนมมาลัย ซึ่งญวนและเขมรเฮง สัมริน ที่ไม่แตกทางรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตย มีการเคลื่อนไหวมาตลอดว่าตนเองมีดินแดนในเขมร เช่นการประกอบพิธีสวนสนาม การรับสาส์นตราตั้งเอกอัครราชทูต ซึ่งทำกันในดินแดนเขมรที่เขมร ๓ ฝ่ายยึดครองอยู่

เขียน ธีระวิทย์ : เราเชิญสุน เช่นมาในฐานะส่วนตัว ไม่ใช่เชิญมาในฐานะนายกรัฐมนตรี แต่ว่าผลที่มันเกิดขึ้น โดยปกติชาวโลกผู้สังเกตการณ์เขาไม่ค่อยแยกว่าเขามาในฐานะเป็นนายสุน เช่น เพราะเขาเป็นนายก.มนตรีคนเขาอยู่ในทางปฏิบัติจริง และสุน เช่นเอง ก็อ้างใน สื่อมวลชนว่ามาที่นี่และเขาทมนายกรัฐมนตรีไทย เพราะฉะนั้นประการแรกที่มันจะเกิดผลเสียขึ้นแก่ไทยก็คือว่า นโยบายของไทยที่ ใช้มาตั้งแต่เกิดปัญหากัมพูชาขึ้นใน ๑๐ ปีที่ผ่านมาคือนโยบายไม่รับรองรัฐบาลเฮง สัมริน เพราะถือว่าเป็นรัฐบาลที่เวียดคนมาจัดตั้งเป็นรัฐบาลหุ่น การที่สุน เช่นมาก็เท่ากับเป็นการยอมรับฐานะของเขา ถึงแม้ไม่ยอมรับเป็นทางการ ผลที่มันจะเกิดขึ้นก็คือ นานาชาติจะเพิ่มการรับรองรัฐบาลสุน เช่นมากขึ้น ถ้าหากว่านโยบายเราต้องการคงไว้อย่างเดิมก็เป็นการ

ข้อตกลงนโยบายของเรา ซึ่งจะสำเร็จได้ลำบาก

ประการที่สอง ก่อให้เกิดการแตกแยกกันภายในประเทศของเราเอง แยกแยกกันระหว่างทำเนียบรัฐบาลกับกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งทำงานทางด้านการศึกษาและค่านโยบาย ทำให้มีความอึดอัดใจมากและเสียขวัญในการทำงาน ความราบรื่นที่จะเกิดขึ้นในการประสานนโยบายกับการทูตในอนาคตเสียหายมาก

นอกจากนั้น ในวงการวิชาการก็มีความแตกแยกกันมากในเรื่องความคิดเห็น ว่าที่จริงแล้ว เทพที่เห็นส่วนมากไม่ค่อยเห็นด้วยกับการใช้วิธีการทูตแบบโลกโตนอย่างนี้ เพราะมันเสี่ยงที่จะไม่ไคผลประโยชน์อะไร แต่ทำให้ฝ่ายกูเจอร์จาทางฝ่ายที่เราต้องการให้เขาเปลี่ยนนโยบายไคผลประโยชน์

การดำเนินนโยบายต่างประเทศครั้งนี้ก็ไม่ได้ปรึกษาหารือกับอาเซียนซึ่งในแง่ของการทูต นับว่าอ่อนมาก ประเทศอาเซียนทั้งหลายก็มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อไทย เขมรฝ่ายที่รัฐบาลไทยสนับสนุนอยู่เขาก็ไม่พอใจ บางคนอาจจะคิดว่าไม่พอใจ แต่ให้เราไคประโยชน์แก่แล้วกัน ซึ่งยังมองไม่เห็นเลยว่าเราไคอะไรบ้าง

แต่ว่าพอไทยเชิญสุน เชนมา มีหลักฐานยืนยันว่า ฝ่ายสุน เชน ไม่นัดที่จะยอมรับรัฐบาลผสม ๔ ฝ่าย หรือว่าถ้ายอมรับก็อยู่ภายใต้กรอบของเขา สุน เชน เองบอกว่า แต่เดิมเขาคงลงที่จะให้สีหนุเป็นประธานาธิบดีในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ แต่เดี๋ยวนี้บอกว่าไม่เอาแล้ว เพราะสีหนุรวนเร สีหนุสนับสนุนเขมรแดง สีหนุเลวต่าง ๆ นานา ที่พูดอย่างนี้สุน เชน เองคงคิดว่าเขามีอำนาจในการครอบงำมากขึ้น ฐานะของเขาจะดีขึ้น โอกาสของเขาที่จะเป็นฝ่ายครอบงำฝ่ายอื่น ๆ ปกครองประเทศดีขึ้น ๑

บรรณิธิ เศรษฐบุตร : กรณีสุน เช่น นายกรัฐมนตรีชาติชายมี-
ความหวังที่ต้องการสันติภาพ แต่ในการดำเนินนโยบายนั้น การหวังดี อาจไม่
ทำให้เกิดสันติภาพผลอาจเกิดตรงกันข้าม นักวิชาการที่มีความเห็นแย้ง ก็มี
ความหวังที่ดีเท่าเทียมกันเพราะยังไม่รู้ว่าใครผิดใครถูก แต่เป็นการแสดง
ความเห็นโดยบริสุทธิ์ใจ ทางฝ่ายคณะที่ปรึกษาแก่นายกรัฐมนตรีคงให้เราแย้ง
ได้ในกรณีที่ว่าสุน เช่น มาตีหรือไมตี ก็คือการติดต่อกับสุน เช่น และการฟัง
ความคิดเห็นของสุน เช่นนั้นที่ แตกต่างกับคำว่า การเชิญสุน เช่นมาเมืองไทย
ตีหรือไมตี นี้คนละประเด็นกัน

กรณีนี้จึงไม่เห็นควยในขั้นตอน เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบาย
ที่คิดว่าค่อนข้างกลับตาลปัตรเร็วเกินไป น่าจะมีลูทางและวิธีการที่จะสวยงาม
กว่านี้ ยังมีวิธีการอีกหลายอย่างที่รัฐบาลอาจยังเสี่ยงของสุน เช่นตี ในลักษณะ
ที่ไม่เป็นทางการมากกว่านี้ ทำไมไม่ทำอย่างนั้น ถ้าเราบอกกล่าวเรื่องนี้ต่อ
พันธมิตรถึงการเปลี่ยนแปลงก่อน ผลออกมาก็จะสวยงามนี้

น.ต.ประสงค์ สุนศิริ : เราจะเอาอย่างไรหรือต้องการอย่าง
ใดกันแน่ เฉพาะอย่างยิ่งในปัญหากัมพูชาที่กำลังเขารองเขารอยที่อยู่แล้วใน
กรอบขอมติสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ภายใต้เสียงสนับสนุนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี
ตามข้อเสนอของประเทศกลุ่มอาเซียนซึ่งไทยรวมเป็นภาคีอยู่ โดยเรียกร้องให้
ทหารเวียตนามถอนออกไปจากกัมพูชา และให้ประชาชนชาวกัมพูชาตัดสินใจใน
อนาคตของตนเอง โดยไม่มีการแทรกแซงจากภายนอก

สหประชาชาติยังไม่ได้รับรองรัฐบาลที่เวียดนามเป็นผู้จัดตั้งขึ้นที่
 กรุงพนมเปญ เราและมิตรของเราในอาเซียนก็ยังไม่ได้รับรองรัฐบาลนี้ แต่
 เหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในขณะนี้ ถึงขั้นเชื้อเชิญกันอย่างเปิดเผย
 ที่จะให้นายสุน เช่น นายกรัฐมนตรีเดินทางมาพบปะพูดคุยกันกับนายกรัฐมนตรี
 ของเรานั้น ทำให้เกิดความสับสนขึ้น เพราะไม่เข้าใจว่า ทำไมถึงต้องทำเช่นนั้น
 ในขณะที่พวกเขมรต่อเขมรรวม ๔ ฝ่ายกำลังอยู่ในขั้นพุดจากกันในเรื่องวิถีทาง
 การเมืองของพวกเขา และยังไม่ได้ขอยุติอะไร

การเชิญนายสุน เช่น ที่ยังไม่มีใครรับรองมาเมืองไทย จะเป็น
 การให้การรับรองแล้วโดยปริยายหรือไม่ มีเรื่องจะคุยอะไรกับเขา หรือว่า
 พวกเขมร ๓ ฝ่ายขอร้องให้เราพุดจากกับนายสุน เช่น หรือว่าเราต้องการจะ
 เป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาก็พุดเสียเองด้วยการกระโดดออกไปจากวงของ
 พรรคพวกโดยไม่ต้องปรึกษาหารือกันให้เป็นที่เข้าใจก่อนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็น
 เรื่องที่กำลังวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่ทั้งในบ้านเราและในต่างประเทศ

การเมืองเป็นมิตรกับประเทศต่าง ๆ นั้นความจริงได้กำหนด
 ไว้แล้วในนโยบายของรัฐบาล ไม่ว่ารัฐบาลนี้หรือรัฐบาลชุดก่อน ๆ เพราะเป็น
 หลักการที่ถูกต้องและเป็น เรื่องที่ค้างมาในการที่จะแสวงหามิตรใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
 แต่การปฏิบัติที่จะบังเกิดผลดีจริง ๆ นั้น เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงด้วย
 อย่างระมัดระวัง เพราะการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศหรือการคิดอ่าน
 ในทางการเมืองต่างประเทศนั้น เราคงไม่คิดแต่ในสิ่งที่เราปรารถนาเท่านั้น
 แต่คงจะต้องคิดถึงความเป็นเอกภาพในการเดินนโยบายเพื่อใหม่ที่มีความเข้มแข็ง
 อย่างแท้จริงด้วย มิฉะนั้นไม่เพียงมิตรไม่วางใจแล้ว ศัตรูก็ไม่เกรงกลัวด้วย

นอกจากนี้ ยังต้องคิดถึงสภาวะของความเป็นจริงที่เป็นอยู่บนเวที
การเมืองระหว่างประเทศในขณะนั้นด้วยว่า เวทีที่มีใครเป็นผู้เล่นบ้าง เล่นกัน
ในกฎเกณฑ์อย่างไร และควยเดิมพันอะไร ถ้าไม่รอบคอบในเรื่องเหล่านี้แล้ว
เราจะต้องตกลงมาจากเวทีนั้นด้วยความเจ็บปวดภายหลัง เพราะเราขึ้นไป
ตากแดดเล่นอยู่คนเดียวไม่มีพวก

ผู้เล่นบนเวทีการเมืองระหว่างประเทศนั้น มีฐานะไม่เท่าเทียม
กันแม้จะมีสิทธิหรือหน้าที่เท่าเทียมกันตามกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม ผู้ที่มี
อำนาจในการหันเหทิศทางการเมืองระหว่างประเทศได้มากและมีน้ำหนักมาก
คือมหาประเทศ ประเทศที่เล็กลงไปก็มีบทบาททางการเมืองระหว่างประเทศ
แต่มักจะเป็นบทบาทที่หนักไปในทางปรับตัว ซึ่งมีความจำเป็นในการแสวงหาและ
รวมกลุ่มเพื่อให้เกิดพลัง และให้เสียงของตนมีน้ำหนักมากกว่า สำหรับเรื่อง
กฎเกณฑ์ในการเล่นกันทางการเมืองระหว่างประเทศนั้น ศึกษาและติดตาม
เหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกที่เกิดขึ้นแล้ว ดูเหมือนว่าจะมีกฎมีเกณฑ์มีกติกาอันอยู่
เหมือนกันในปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศเล็ก ๆ ที่ไม่มีประเทศใหญ่เข้าไป
มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับควย

ความร่วมมือกันอย่างแข็งขันของประเทศภาคอาเซียน รวมทั้ง
มิตรประเทศของเราที่ไต่เพียรพยายามในการดำเนินการทั้งทางด้านการเมือง
การทูต มาตรการทางเศรษฐกิจ และการกีดกันทางทหารของรัฐบาลผสม ๓
ฝ่ายในกัมพูชามาตั้งแต่คนนั้นได้ทำให้ปัญหาแกมพูชาคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นเป็น

ลำคัมมา ซึ่งการคลั่งคลายที่วันคำเนนไปอย่าง เป็นระบบและมีเอกภาพ จน
 สามารถทำให้ผู้ก่อปัญหาหลักความแข็งแกร่งแห่งการประกาศเรื่องการ
 ดอนทหารออกจากกัมพูชา และคนเขมรต่อเขมรเริ่มคนเจรจากันอย่าง เป็น
 เรื่องเป็นราวขึ้น แต่การควักเอานายฮุน เซิน ออกมาเล่นกลางก็เกินโต๊ะ
 โดยไม่พูดจากันให้เข้าใจเสียก่อนระหว่างพวกเขาเกี่ยวข้องกับในอาเซียน คงจะทำ
 ให้ปัญหานั้นยุ่งยากต่อไปอีกได้ แทนที่จะเสร็จง่าย ๆ อย่างที่คิด อย่างน้อยพวก
 เขมร ๓ ฝ่ายได้เริ่มแสดงท่าทีที่จะไม่เข้าร่วมการประชุมที่จาการ์ตาในเดือน
 กุมภาพันธ์ การแก้ไขปัญหากัมพูชาที่ผ่านมา ถ้าจะเปรียบกับการเคี้ยววุ้นให้แข็ง
 แล้ว วุ้นที่ช่วยกันเคี้ยวและไกลจะแข็งไค้ที่นำไปกินไปใช้ไค้ในเวลาไม่ช้าอาจ
 หนานี้ มี "เด็ก" มือบอนเอามือมาเขยมาภาชนะอยู่บ่อย ๆ จนวุ้นไม่ยอมแข็งตัว
 เห็นจะต้องใช้เวลาและความพยายามกันต่อไปอีก

ทางเลือกในการแก้ไขปัญหากัมพูชามีค่อนข้างจำกัดที่เราจะเดิน
 ใค้อย่างปลอดภัย และเราก็ไค้เดินทางกันมาอย่างมั่นใจว่าทางเลือกที่เราไค้
 เลือกใช้แล้วนี้มีผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติและประชาชนน้อยที่สุดกว่าทาง
 เลือกอื่น บางคนอาจจะบอกว่ายังติดอยู่กับของเก่าและไม่ก้าวหน้า เป็นคนโบราณ
 ก็อยากจะถูกว่า ปัญหาที่มีอนาคตของชาติบ้านเมืองเป็นเดิมพัน เส้นทางที่เลือก
 เดินมาเป็นเวลาพอสมควรแล้วนั้น ไม่เสี่ยงเกินไปกับอันตรายที่มองไม่เห็นว
 ะไรเกิดขึ้น ถ้าต้องเปลี่ยนเส้นทางใหม่ในกลางคัน

ถ้าปัญหากัมพูชาไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปไค้ด้วยวิธีการที่หวือหวา

ในปีที่แล้ว การอาศัยเวทีของสหประชาชาติที่จะมีขึ้นภายใต้การสนับสนุนเช่น
เดิมจากมิตรประเทศ เห็นจะลำบากที่สุด ใครที่คิดเอาวิธีการหัวหวานนี้มาใช้
ควรเร่งคิดและเตรียมการแต่บัดนี้ และต้องไม่ใช่เพียงแต่การเลือกระบบเชิง
สัมพันธ์ เชนเขมรแดงออกไปเท่านั้น ถ้าทำอย่างนั้นนอกจากจะคิดง่าย ๆ เพราะ
คาดว่าจะเกิดความสงบและยุติ เรื่องที่เรื้อรังมานานแล้ว เราเห็นจะต้องรบกับ
พวกเขมรแดงเวียตนามแน่นอน

การมีท่าทีที่โอนอ่อนของประเทศในอินโดจีนขณะนี้ ไม่ใช่เรื่องของ
การมี "จินตนาการใหม่" อย่างที่พูดกัน แต่เป็นผลสืบเนื่องมาจากความร่วมมือ
ที่ได้ผลในการทำงานของอาเซียนและมิตรประเทศทั้งทางด้านการเมือง การทูต
และการเศรษฐกิจต่อเวียตนาม รวมทั้งภาวการณ์ที่ย่ำแย่ภายในประเทศเหลา
นั้นประกอบกัน เฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำของเวียตนามหลังการประชุมสมัชชาพรรค
คอมมิวนิสต์เวียตนามครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๗ โดย
นำเอานายเหงียน วัน ลิมห์ มาเป็นเลขาธิการพรรค และเอานายโค เมื่อย
มาเป็นนายกรัฐมนตรี รวมทั้งปรับปรุงคณะรัฐมนตรีใหม่ ปรับปรุงคณะ โปลิตบูโร
ใหม่นั้น แทบทั้งหมดของคนที่เหล่านี้เป็นผู้ร่วมงานปฏิวัติกันมาตั้งแต่ต้น ไม่ใช่การ
โค่นล้มอำนาจกัน การบริหารงานของคนที่เหล่านี้ดำเนินไปอย่างมีเอกภาพและ
ต่อเนื่อง แนวทางของพรรคยังคงยึดมั่นในหลักการลัทธิมาร์กซ์ - เลนิน ยังมี
ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประเทศสังคมนิยมด้วยกัน และหาผลประโยชน์ที่จะได้

จากประเทศโลกเสรี ซึ่งจำเป็นต้องแสดงท่าทีโอนอ่อนในบางปัญหาเพื่อลดความ
กดดันเท่านั้น แต่จะยังพยายามสร้างความแตกแยกในกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไป
ความเป็นเอกภาพในการเดินนโยบายการเมืองต่างประเทศของเรา
ในปัญหาภูมิรัฐศาสตร์นี้ จะเป็นปึกแผ่นแข็งแกร่งและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแต่
ไหนนั้นเห็นจะพิจารณาได้ไม่ยาก เพราะมีเสียงบดกันให้แข็งเชื่อว่า นโยบาย
ต่างประเทศของเรามีคนแยกกันทำถึง ๓ ฝ่ายด้วยกัน คือฝ่ายที่ปรึกษา(ส่วนตัว)
ของนายกรัฐมนตรี ฝ่ายทหาร(คนเดียว) และฝ่ายกระทรวงการต่างประเทศ
ถ้าเป็นเรื่องจริงตามที่คนเข้าใจกันแล้ว ก็แสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนสำคัญที่สุดที่
เคยมีมาในประวัติศาสตร์การเมืองต่างประเทศในบ้านของเรา

การทำงานติดตออย่างลับ ๆ กับใครเพื่อหยั่งท่าทีในทางการเมือง
นั้นต้องทำอย่างนักการเมือง หรือนักทำงาน "ไตคิน" ฝีมืออาชีพไม่ใช่ทำกัน
อย่างพวกสมัครเล่นอย่างที่เบ๊กันอยู่ในขณะนี้ เพราะการควักเอานายสุน เช่น
ออกมาเล่นกลางแดดอย่างเปิดเผยโดยไม่ถึงเวลาจะเล่นนั้น ทำให้เสียรูปชวอน
โคจาย ดีไม่ดีจะทำให้หวังของพวกคนเขมรที่กำลังพุดจาตอรองกันอยู่ ยัง
ไม่เสร็จ ต้องแตกกันเสียก่อน สู้พลอยให้เขมร ๓ ฝ่ายของเจ้าสีหนุกับเขมรฝ่าย
นายสุน เช่น เจรจากันไปจนใคร่เรื่องก่อนไม่ดีกว่าหรือ อยากจะติดตอลับ ๆ
ไว้ ก็ติดตอไปและหาโอกาสทำมิตรของเราไว้บ้าง แม้จะไม่ทั้งหมดก็ยิ่งดี
กว่าไม่รู้อะไรเลย ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจกันโคจาย ๆ และเมื่อพวก
เขมรทั้ง ๔ ฝ่าย เขาเจรจากตกลงกันได้เรื่องราวพอสมควรแล้ว ฝ่ายเราจึง

จะเข้าไปเล่น ตอนนี้จะเล่นอย่างไรก็ได้มีจะนั้นจะกลายเป็น "หลงจู" ในการผสมพรรคผสมพวกใหญ่กับรัฐบาลเขมร เขาไปอีกโดยไม่เขาเรื่อง ไม่ควรรใช้ความเคียดแค้นในการจัดตั้งรัฐบาลในบานเราไปทำที่เขมร

แนวรบในอินโดจีนตามกัมพูชายังจะปรากฏให้เห็นอีกนาน อย่างนี้ก็จะทำให้เสร็จกันได้ในวันในพรุ่ง คนที่อยู่ในเวทที่ไม่ใครมีเฉพาะพวกเขมรหรือเวียตนามเท่านั้น ยังมีคนอื่นอีกหลายคนที่เป็นยักษ์ใหญ่ เช่นจีนและไซเวียตที่ต่างก็มีผลประโยชน์และมีเอี่ยวอยู่กับปัญหาที่มาตั้งแต่นั้น ตอนนี้นั้นกับไซเวียตก็เพิ่งจะเริ่มค้นพบปะกันในระดับที่ไม่ใหญ่มาก ยังไม่เป็นก็จะลักษณะอะไร สหรัฐและญี่ปุ่นก็มีผลประโยชน์ในย่านนี้ ควรดูเขาควยว่าเขาคิดอย่างไร ยังมีตรของเรานอเอาเขียนควยแล้ว ยิ่งต้องทำให้เขาใจเรื่องก่อน อย่างนี้แต่เพียงว่าใครจะเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหานี้เพื่อการมีชื่อเสียงเท่านั้น แต่ตองนี้กว่าปัญหานี้ได้ช่วยกันทำมาตั้งแต่นั้นกับเพื่อนเรา กอดคอสูกันมาอย่างดี มีอะไรควรปรึกษาหารือกัน ไม่ใช่ไปพูดให้เขาฟังทีหลังอย่างที่ทำกันอยู่ และสับสนกันอยู่เช่นทุกวันนี้

ทวีป วรรณศิลป์ : การเชิญนายฮุน เซิน นายกรัฐมนตรีกัมพูชาชุดเวียตนามจัดตั้งมากรุงเทพฯ จะเป็นการผลิผลลามเกินไป เท่ากับเป็นการตระบัดสัตย์ที่เราเคยให้ไว้กับผู้แทนประเทศต่าง ๆ ฝ่ายข้างมากของสมัชชาไท่สหประชาชาติ เมื่อมีการลงมติในปัญหานี้ ซึ่งผู้แทนไทยได้ปฏิบัติหน้าที่สลับสนุนรัฐบาลนโรคม สีหนุ ว่าเป็นรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายเสมอมา

แต่สิ่งใดที่ไต่เข้าไปแล้ว ก็ต้องเข้าไป ไม่อาจถอนกลับหรือถอยหลัง
 ได้จากการที่พลเอกชาติชาย หู้อย่างแข็งแกร่งกับนายเหงียน โททัก ว่าจะยัง
 ไม่ไปเวียดนาม เว้นแต่เวียดนามจะถอนทหารออกไปจากกัมพูชาแล้ว ย่อมแสดง
 ให้เห็นว่าสิ่งที่เขื่อนายฮุน เช่น มาเจรจากันที่กรุงเทพฯ นั้น ไม่มีอะไรที่คบหน้า
 ขึ้นเลยเพราะปัญหาสำคัญของกรณีนี้ไม่ได้อยู่ที่นายฮุน เช่น หากแต่อยู่ที่เวียดนาม
 เมื่อเวียดนามไม่ยอมถอนทหาร ไม่วานายฮุน เช่น จะพูดอะไร หรือเจรจารับรอง
 กับธุรกิจภาคเอกชนของไทยก็ร้อยกัพันครั้ง ปัญหาที่คงไม่ดับหน้าไปกว่าเดิมอยู่
 นั้นเอง

กล่าวโดยสรุปก็คือ เวียดนามต้องถอนทหาร ไม่วาพลเอกชาติชาย
 จะใช้วิธีไหนก็แล้วแต่ แต่วิธีพบปะเจรจากับฮุน เช่น นั้นล้มเหลวมาแล้วขณะเดียว
 กันก็ต้องมีหลักประกันอีกข้อหนึ่ง ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับใหนานาประชาชาติได้
 ไซ้ประขามติบีบเวียดนาม ควบคู่ไปกับการกดดันจากทางไซ้เวียที่ผู้นำจีนอ้าง
 นั่นคือกลไกหรืออะไรก็ตามแต่ที่จะเป็นหลักประกันไม่ไห้เขมรแดง
 กลับมามีอำนาจอีก และเวียดนามก็ต้องไม่ยกทหาร เข้ามายึดครองกัมพูชาอีก
 ทั้งนี้หลังจากถอนทหารของตนทั้งหมดออกไปโดยสิ้นเชิง เรียบร้อยแล้ว
 ถ้ายังไม่สามารถแก้ไขได้ตามแนวทางนี้ สันติภาพในกัมพูชาก็ยัง
 คงเป็นปัญหาอยู่นั่นเอง ไม่วานายฮุน เช่น จะมากกรุงเทพฯก็ร้อยหน^{๑๐}

เชิงอรรถ

^๑ สัมพงศ์ ชูมาก, ความพยายามของนานาประเทศในการแก้ไข
วิกฤตการณ์กัมพูชา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑),
หน้า คำชี้แจงของผู้เขียน, ๒๓๒ - ๒๓๓

^๒ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ๑๒ - ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๒๔

^๓ ไทยรัฐ, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๗

^๔ มติชน, ๒๒ มกราคม ๒๕๓๒, หน้า ๓

^๕ มติชน, ๒๙ มกราคม ๒๕๓๒, หน้า ๓

^๖ หลักไท, ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๑๙ - ๒๑

^๗ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ๕ - ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๒๒ -

^๘ สยามรัฐ, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๒, ๑๔

^๙ มติชนสุดสัปดาห์, ๒๙ มกราคม ๒๕๓๒, หน้า ๑๔ - ๑๕

^{๑๐} มติชน, ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๒, หน้า ๙

ส 04856

สภ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.
10 ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า.
3.5 บริษัทข้อมูล ความคิดเห็นโต้แย้ง
320 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหากัมพูชา.
2532

